

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta 3 Kokous 1/2018

Pöytäkirja

Aika 12.3.2018, klo 12:15–14:15
Paikka Helsinki, Kirkkokatu 12, kokoushuone Aleksanteri
Jakelu Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta

Jäsenet ja (varajäsenet) **läsnä olleet tummennetulla**

Olli Peltoniemi, puheenjohtaja, Helsingin yliopisto
Juha Nousiainen, varapuheenjohtaja, Valio Oy

Susanna Ahlström, maa- ja metsätalousministeriö
(Taina Aaltonen, maa- ja metsätalousministeriö)

Taina Mikkonen, Elintarviketurvallisuusvirasto
(**Jaana Mikkola**, Elintarviketurvallisuusvirasto)

Kirsi Henttu, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
(Taina-Riitta Seppälä, Lounais-Suomen aluehallintovirasto)

Leena Suojala, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry
(Ilkka Pohjamo, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry)

Mikaela Strömberg-Schalin, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.
(Jonas Laxåback, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.)

Saara Kupsala, Itä-Suomen yliopisto
(Sari Ung-Lanki, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos)

Jarkko Niemi, Luonnonvarakeskus
(Matti Pastell, Luonnonvarakeskus)

Laura Hänninen, Helsingin yliopisto
(Claudio Oliviero, Helsingin yliopisto)

Kreeta Ranki, Turun yliopisto
(Anne Melin, Turun yliopisto)

Mai Kivelä, Animalia ry
(**Heidi Kivekäs**, Animalia ry)

Kati Pulli, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry
(Maria Lindqvist, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry)

Sanna Nokka, ProAgria Keskusten Liitto ry
(Pirkko Taurén, Faba osk.)

Tuomas Herva, AtriaNauta
(Pirjo Kortnesniemi, Eläinten terveys ETT ry)

Sari Ristaniemi, SOK
(Matti Kalervo, Kesko Oyj)

Timo Niemi, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
(Juha Beurling, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry)

Satu Raussi, sihteeri, Eläinten hyvinvointikeskus EHK, Luonnonvarakeskus

Kutsuttuna

Tiina Pullola, maa- ja metsätalousministeriö
Laura Melasniemi, maa- ja metsätalousministeriö

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12:18.

2. Kokouksen järjestäytyminen

Kokous todettiin ajoissa koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Kokouksessa oli paikalla 13 edustajaa sekä yksi henkilö kutsuttuna. Läsnä olleiden henkilöiden nimet on tummennettu yllä neuvottelukunnan nimilistassa. Pidettiin osallistujien lyhyt esittäytymiskierros.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen (12.12.2017) pöytäkirja hyväksyttiin pienellä korjauksella.

4. Ajankohtaista maa- ja metsätalousministeriöstä

Saatiin tiedoksi, että maa- ja metsätalousministeriön edustaja on jatkossa neuvottelukunnan pysyvä asiantuntija, ei neuvottelukunnan jäsen. Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan toinen toimikausi loppui ja neuvottelukuntaa ollaan parhaillaan asettamassa uudelleen kolmannelle kaudelle.

5. Keskustelu luonnoksesta laiksi eläinten hyvinvoinnista – alustajana Tiina Pullola maa- ja metsätalousministeriöstä

Tiina Pullola maa- ja metsätalousministeriöstä kertoi eläinten hyvinvointilain luonnoksesta ja hyvin alustavasti siihen saaduista lausunnoista. Määräaikaan mennessä maa- ja metsätalousministeriö sai lakiluonnokseen 374 lausuntoa ja 10 lausuntoa määräajan jälkeen. Lausuntoja voi tarkastella [lausuntopalvelussa](#). Lausuntoja löytyy lisää myös maa- ja metsätalousministeriön [sivulta](#). Ministeriö on saanut työntekijän käymään läpi lakiin annettuja lausuntoja. Lausunnoista tullaan tekemään tiivistelmä, joka julkaistaan ministeriön nettisivulla. Lakiluonnokseen annettuja lausuntoja oli kokoukseen mennessä ehditty tarkastella lyhytaikaisesti, sillä lausuntoaika päättyi 28.2.2018. Neuvottelukunta sai kuitenkin kuulla lausunnoista hyvin alustavia otoksia kokouksessa käytävän keskustelun pohjaksi. Seuraavia asioita hyvinvointilain luonnoksesta käsiteltiin: eläimen pysyvä pitopaikka, juomavesi, kivuliaat toimenpiteet ja eläinten hyvinvoinnin valvonta. Saatiin tiedoksi, että eläinten hyvinvointia koskevat asiakohdat otettiin pois maakuntalakipaketin käsittelystä ja, että ko. asiat käsitellään eläinten hyvinvointilain yhteydessä. Näin vältetään siltä, että eduskunnan käsittelyssä olisi kaksi päällekkäistä lakiesitystä. Eläinten hyvinvointilain eduskuntakäsittely on näillä näkymin elokuussa 2018 ja voimaan lain on tarkoitus tulla vuonna 2020, samaan aikaan maakuntauudistuksen kanssa.

Pitopaikka

Parsinavetat

Lakiluonnoksessa ei esitetty maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen parsinavetoista luopumista. Investointitukia uusiin parsinavetoihin tai vanhojen parsinavetoiden laajennuksiin ei kuitenkaan enää myönnettäisi.

Lausunnoissa, joissa tuettiin lakiluonnoksen esitystä, perusteltiin asiaa esimerkiksi sillä, että parsinavettakiellosta pitäytyminen vahvistaa nykyistä investointisuuntausta, joka vie kohti pihattoja. Tuotannon myös ennustettiin siirtyvän muualle, jos parsinavettakiello lakiin asetetaan. Taloudellisissa perusteluissa nähtiin, että parsinavetat ovat tuotannollis-taloudellisesti vähämerkityksellistä aikaisintaan 2030-luvun puolivälin jälkeen. Lisäksi

parsinavettakiellosta pitäytymistä tuettiin pienten tilojen näkökulmasta, joiden olisi lausuntojen mukaan vaikea investoida pihattokokoluokan navettaan.

Lausunnoista, joissa toivottiin parsinavettakiellon asettamista lakiin, perusteltiin asiaa nautojen käyttäytymistarpeiden: liikkumisen tarpeen, sosiaalisen kanssakäymisen ja kehonhoitokäyttäytymisen estymisen kautta. Pitkän siirtymäajan parsinavetoista pihatoihin ei koettu aiheuttavan tuottajille lisäkustannuksia. Vanhat parret myös nähtiin epäsovivina nykyeläimille. Lisäksi perusteltiin, että parsinavetoiden jaloitteluvaatimuksen valvonta on vaikeaa.

Uusien parsinavetoiden rakentaminen katsottiin joissakin lausunnoissa tarpeelliseksi kieltää eläinten hyvinvointilaissa. Jaloitteluvaatimuksen laajentaminen päivittäiseksi tai ympärivuotiseksi tuli myös esille lausunnoissa sekä laidunnus- ja jaloitteluvaatimuksen pidentäminen. Jaloittelun suunnitteleminen eläinten hyvinvointia edistäväksi niin, että jaloittelualueiden olosuhteet ja pohja olisivat lehmille hyvät tuli esiin lausunnoissa. Parsista ja kytkyistä toivottiin säädettävän tarkemmin ja olemassa oleviin parsinavetoihin toivottiin tukea lehmien hyvinvointia parantaviin investointeihin. Muiden kuin lypsylehmien ja hiehojen parressa pitämisen kieltö sai lausunnoissa laajaa kannatusta. Myös emolehmille ehdotettiin lausunnoissa laidunnusvelvoitetta.

Neuvottelukunnan jäsenet toivat esiin edustamiensa tahojen lausuntoja parsinavettakysymykseen. Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta ELTDK halusi kieltää uudet parsinavetat ja asettaa myös maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen parsinavetoista luopumiselle lakiin takarajan. Asetustasolla pitäisi tiedekunnan mukaan säätää siitä, miten olemassa olevista parsista ja kytkyistä saisi lehmän hyvinvoinnin näkökulmasta paremmat. Esimerkiksi länkikytkyket tulisi kieltää. ELTDK katsoi, että koska meillä tulee olemaan parsinavetoita vielä pitkään, niin parsinavetoiden lypsylehmien liikunnan tarpeesta pitää huolehtia. Lehmää ei saisi pitää kahdeksaa kuukautta pelkästään kytkettynä. Yhteiskunnallisen- ja kulttuurisen eläintutkimuksen seura YKES otti lausunnoissaan kielteisen kannan parsinavetoihin. YKES katsoi parsinavetan rajoittavan voimakkaasti liikkumista ja käyttäytymistä. Hyöty-haittapunninta parsinavetoista tehtiin lain esitöissä, mutta YKES:n mukaan tuotannollis-taloudellisia perusteita sallia edelleen parsinavetat ei ole. Kuultiin, että Valio-ryhmän uusien tuotantotapaohjeiden mukaan uusia parsinavetoita ei enää tulisi rakentaa. Kaikkien navetoiden muuttaminen nopeasti pihatoiksi tulisi kalliiksi, mutta mikäli uusia parsinavetoita ei tästä lähtien enää rakenneta, viimeisen parsinavetan arvellaan tulevan tiensä päähän 2030-luvulla. Tuottajajärjestö MTK:n, Valion ja Eläinten terveys ETT:n kanta parsinavettakysymykseen oli sama; tuotannollistaloudellisista syistä parsinavettakielloa ei pidä kirjata lakiin eläinten hyvinvoinnista. Uusien parsinavetoiden rakentamiskieltoa sen sijaan kannatettiin myös tuottajajärjestössä. SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liiton huomio oli, että mikäli lakiin kirjattaisiin riittävän pitkä siirtymäaika parsinavetoista kokonaan luopumiselle, ei tuotannollistaloudellisia syitä olla kirjaamatta parsinavettakielloa lakiin enää olisi. SEY oli myös huolissaan siitä, miten naudat saavat riittävästi jaloittelua ympäri vuoden. Kuultiin, että Valio-ryhmällä on ohjeissa vahva suositus eläinten talvijaloitteluun. Nautojen sorkkaterveyttä edistää, jos ne saavat talvella jaloitella puhtaassa lumessa, mutta kevään ja syksyn ongelmaolosuhteissa ulkojaloittelu ei välttämättä edistä eläinten hyvinvointia. Muistutettiin, että eläinten hyvinvointikorvauksen toimenpitein on rahallisesti tuettu nautojen talvijaloittelua ja laidunkauden pidentämistä. Elinkeinon edustajien mukaan nautojen ympärivuotinen jaloittelu ja laidunnus myös pihattonavetoista lisääntyy. Parsinavetoita, joilla on vapautus jaloitteluvälvoitteesta, ei ole monta. Vapautus on yleensä tiloilla, joilla tie, vesistö tai tontin sijainti estää nautojen ulos päästämisen. Kuultiin, että jaloittelutarha suunnitellaan nykyisin yleensä uusiin pihattonavetoihin. Kuultiin myös, että ProAgrian tuotosseurannassa on nyt 3 000 parsinavettaa ja niistä 7,5 % ulkoiluttaa eläimiä myös talvella.

Tiineytshäkit

Emakoiden ja ensikoiden tiineytyshäkkin kielto tulisi lakiluonnoksen mukaan heti voimaan uusissa sikaloissa. Tiineytyshäkkikieltoon toivottiin joissakin lausunnoissa esitettyä 15 vuoden siirtymäaikaa lyhyempää siirtymäaikaa. Joissakin lausunnoissa toivottiin, että luonnoksessa esitetty neljän vuorokauden tiineytyshäkissä pidon mahdollisuus poistetaan. Perustelujen mukaan tiineytyshäkissä pitoaikaa on vaikea valvoa, 4 vrk:n tiineytyshäkissä pidolle ei ole tuotannollistaloudellisia perusteita, ja, että 4 vuorokauden tiineytyshäkissä pito aiheuttaa enemmän alkiokuolemia kuin tiineyttäminen kokonaan ilman häkkiä. Neljän vuorokauden tiineytyshäkissä pidon sijaan ehdotettiin, että vain siemennyspäivänä voisi pitää häkissä. Toisaalta joissakin lausunnoissa ehdotettiin, että tiineytettävää voisi pitää häkissä luonnoksessa esitetyn 4 vrk:n sijaan 10 vuorokautta.

Puheenjohtaja alusti sikojen lisääntymisen asiantuntijana tiineytyshäkkiasiaa tutkimustulosten näkökulmasta ja samalla Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan lausunnon sisällöstä. Isoissakin sikaloissa tiineytetään emakoita jo nyt onnistuneesti ilman tiineytyshäkkejä. Emakon kiimakäyttäytyminen tulee häkkiä paremmin esiin ryhmässä, joten välitön ryhmänmuodostus porsaista vieroituksen jälkeen palvelee kiimakäyttäytymistä. Sikojen hyvinvoinnin ja lisääntymisfysiologian näkökulmasta tiineytyshäkkiä ei tarvita. Työaikaa kuitenkin kuluu jonkun verran enemmän ryhmätiineytyksessä ilman häkkiä kuin häkissä tiineytettäessä. Jos emakot ryhmitellään silloin, kun siemennyksestä on kulunut 10 vuorokautta, on se mahdollisimman huono hetki emakkoryhmän muodostukseen ja siten likipitään pahin mahdollinen aika onnistuneen tiineeksi tulemisen kannalta. Emakkoryhmä kannattaa muodostaa välittömästi vieroituksen jälkeen/vieroituksen yhteydessä. Jos tiineytyshäkkiä halutaan käyttää, niin sitä tulisi käyttää vain siemennyksen tekohetkellä/siemennyspäivänä. Eläinten hyvinvoinnin ja lisääntymisfysiologian sekä käytännön kokemuksen näkökulmasta tiineytyshäkkejä ei siis tarvita. Emakon hyvinvoinnin näkökulmasta myös jokainen vuorokausi tiineytyshäkissä pitoa huonontaa jalkaterveyttä. Tuottajajärjestö toivoi lausunnossaan, että emakkoja voisi pitää tiineytyshäkeissä enintään 10 vuorokautta. Tätä mieltä olivat tuottajajärjestön mukaan myös lihatalot. Perusteluina 10 vuorokauden sallittuun tiineytyshäkissä pitoon ovat työvoimakustannukset. Tarve emakkojen tiineytyshäkissä pitoon lyhenisi, mikäli ne tulisivat samaan aikaan kiimaan, jolloin ne voitaisiin siementää samaan aikaan. Pohdittiin, kävisikö ryhmätiineytys ilman häkkiä eläinten hyvinvointikorvauksen toimenpiteeksi. SEYn kanta tiineytyshäkkeihin oli kielteinen.

Porsitushäkit

Porsitushäkkin käytön jatkamista lakiehdotuksen mukaisesti perusteltiin sillä, että häkkiporsitus olisi porsaille vapaaporsitusta turvallisempaa. Perusteluna käytettiin myös tuotannon siirtymistä Suomen ulkopuolelle, jos häkkiporsituksesta luovutaan. Lausunnoissa, joissa haluttiin asettaa lakiin takaraja porsitushäkkin käytölle, perusteltiin asiaa emakon lajityypillisen käyttäytymisen toteutumisen estämisellä. Lakiluonnoksen poikkeuspykälät (39 §) nähtiin lain hengen ja tutkimustulosten vastaisina. Emakon ihovaurioiden yleisyys häkkiä käytettäessä mainittiin, sekä porsimisen pitkittyminen häkissä, kuin myös häkin aiheuttamat käytöshäiriöt, sekä olemassa olevat vapaaporsitusmallit, joilla porsaskuolleisuus saadaan hallintaan.

Tutkimusten tulokset osoittavat, että, jos pesäntekokäyttäytyminen estetään pitämällä emakkoa porsitushäkissä, niin emakko stressaantuu ja synnytys hankaloituu. Tästä on selvä näyttö useista tutkimuksista. Porsimisen kesto on selkeä mittari. Mikäli emakko on häkissä, eikä pysty rakentamaan pesää, synnytys kestää noin 1,5 tuntia pidempään kuin vapaaporsimisessa, missä pesäntekokäyttäytyminen on mahdollista. Häkkiporsimisessa synnytykselle ja imetykselle välttämättömän oksitosiini hormonin erityis on heikompa. Emakko pyrkii rakentamaan porsimispesän noin vuorokautta ennen ensimmäisen porsaan syntymää. Puheenjohtaja kertoi, että vapaaporsimiseen on olemassa toimivia malleja esimerkiksi Iso-Britanniassa kehitetty pigsafe karsina. Vapaaporsimisessa porsaskuolleisuuden hallinta puhuttaa usein. Esimerkiksi Sveitsissä porsaskuolleisuus

hallitaan hyvin vapaaporsimisessa, eikä Ruotsissa ja Norjassa käytetä häkkejä. Keski-Euroopassa on joissain paikoin käytössä niin sanottu temporary crating, missä emakko pidetään porsimiskarsinassa vapaasti kunnes koko pahnue on syntynyt. Sen jälkeen suljetaan häkki ja avataan se taas 2-3 vrk jälkeen. Menetelmää tutkitaan parhaillaan. Porsaskuolleisuutta on sitä vaikeampi hallita mitä suurempi pahnue on ja pahnueiden koko kasvaa yhä jalostuksen myötä. Puheenjohtajan ja Helsingin yliopiston ELTDK:n lausunnon mukaan tutkimusnäyttöä ja teknisiä yksityiskohtia siis on siitä, että vapaaporsiminen onnistuu.

Elinkeinon näkökulma on, että porsimishäkkejä ei pidä tässä vaiheessa kieltää. Tuottajat joutuisivat tekemään uudisrakennusinvestoinnit, eikä tuottajilla ole varaa lähteä laajasti kokeilulinjalle, oli elinkeinon kanta. Elinkeinon kannan mukaan porsitushäkkikielto lainsäädännössä ei vielä olisi järkevää, sillä se vaatisi liian suuren taloudellisen panoksen tuottajilta ja uudenlaisen rakennussuunnittelun. Tutkimusnäyttö vapaaporsituksen puolesta ei elinkeinon mukaan ole niin vahva, että tarvittavan suuruisia investointeja voitaisiin tehdä. Vapaaporsitus voi kuitenkin olla tulevaisuuden tuotantoa ja yleistyä vaikkapa eläinten hyvinvointikorvauksen ja investointitukien kautta lainsäädännön kieltojen sijaan. Porsitushäkeistä luopuminen siis edistää sikojen hyvinvointia, mutta kustannukset ovat kovat. Vapaaporsituksen kustannuksia ovat häkkiporsitusta suuremmat porsituskarsinat. Häkkiporsituskarsinan koko on tavallisimmin 4,75 m², kun vapaaporsituskarsinan vähimmäiskoko on 6 m². Lisäksi vapaaporsituksessa karsinoiden puhdistaminen on häkkiporsitusta työläämpää, mikä lisää työkustannuksia. Todettiin, että yhä suurenevat pahnueet tuovat tulevaisuudessa lisää hyvinvointiongelmia. Puheenjohtaja kertoi Norjassa tehdystä tutkimuksesta, jossa todettiin, että emakon huolehdittavaksi ja imetettäväksi sopiva pahnuekoko on 10–11 porsasta. Pahnuekoko on nykyisin huomattavasti suurempi ja kasvaa yhä jalostuksen myötä. Mikäli emakon resursseille ylimääräiset suuren pahnueeseen syntyneet porsaat halutaan pitää hengissä, on ihmisen huolehdittava näiden porsaiden selviytymisestä. Erilaisia tapoja koetetaan ja tutkitaan, esimerkiksi vuoroimetystä ja imettäjäemakoiden käyttöä. Yhteiskunnallisen ja kulttuurisen eläintutkimuksen seura YKES:n mukaan porsitushäkit tulisi kieltää. Eläinten hyvinvointilain tavoitteena on huomioida yhteiskunnassa vallitseva käsitys eläimistä ja kansalaisilla on kielteinen kanta liikkumista rajoittavaan eläintenpitoon. Tämä näkökulma tulisi YKES:n mukaan ottaa huomioon. Animalian kannan mukaan porsitushäkit tulisi siirtymäajalla kieltää. Siirtymäajalla olisi kehitettävä vapaaporsitusratkaisut. Todettiin vielä yhteenvedona, että eläimen hyvinvoinnin näkökulmasta porsitushäkki on huono ratkaisu. Onnistunut normaali synnytys vaatii, että emakko pääsee tekemään pesän.

Hevospilttuut

Kuultiin, että hyvinvointilain luonnokseen kirjatusta hevospilttuista luopumiseen ei juuri ole tullut kritiikkiä. Siihen ollaan oltu tyytyväisiä.

Kivuliaat toimenpiteet

Hyvinvointilain luonnokseen kirjattua kivunlievityksen pakollisuutta kannatettiin lausunnoissa laajasti, mutta tarkennuksia kivunlievitysvaatimukseen toivottiin. Tarkennuksia annettaneen asetustasolla ja monessa lausunnossa otettiin jo kantaa asetustason valmisteluun. Toivottiin, että eläimen pitäisi saada kivunlievitystä sekä kivuliaan toimenpiteen aikana että sen jälkeen. Toivottiin myös, että tarkemmin määriteltäisiin milloin toimenpide ei siedä viivytyksiä (jolloin kivunlievitystä ei vaadita). Lampaiden sarvien poisto kivuliaana toimenpiteenä toivottiin huomioitavan. Porsaiden kastraatioon esitettiin kipulääkityksen ohella paikallispuudutusta ja nukutusta. Toivottiin, että tehokkaat kivunlievitysmenetelmät olisivat myös tuottajan käytössä. Useassa lausunnossa todettiin, että porsaiden kastraatiosta tulee päästä kokonaan eroon. Porohirvaiden kastraatiokivun lievitys mainittiin myös lausunnoissa sekä toivottiin pässikaritsoiden ja kilipukkien kastraatiota vain eläinlääkärin tehtäväksi. Lausunnoissa kysyttiin, onko korvien loveaminen jatkossakin vain vähän kipua aiheuttavaa

toimintaa, että minkkien kynnen katkaisu verinäytteen saamiseksi. Lisäksi esitettiin pätevyysvaatimuksia henkilöille, jotka tekevät eläimille erilaisia (hoito)toimenpiteitä, kuten kengitystä, sorkkahoitoa ja verinäytteen ottoa.

Helsingin yliopiston ELTDK:n lausunnossa korostettiin, että kivunlievityksen on oltava riittävä, oikea aikainen ja oikeanlainen. Kivunlievityksen tulisi leikata kipu toimenpiteen sekä paranemisen aikana. Kastratiokipu pitäisi ELTDK:n mukaan hoitaa kaikilla eläinlajeilla. Huomautettiin kuitenkin, että poroilta puuttuu kaikenlainen tutkimustieto siitä, miten kivunlievitys kylmissä olosuhteissa hoidettaisiin. Porsaiden kastraatiosta päätettiin yhteisellä eurooppalaisella julistuksella luopua tähän vuoteen mennessä, mutta näin ei tule käymään. Puheenjohtaja kertoi, että porsaiden puuduttamisesta kastraatiotoimenpiteen yhteydessä ei tutkimustulosten näkökulmasta ole hyötyä, ellei puudutusta anneta yleisanestesian yhteydessä. Paikallisuudutuksella ei saavuteta etuja porsaan hyvinvoinnin näkökulmasta, ja meta-analyysin mukaan puudutus on porsaille jopa haitallista, kertoi puheenjohtaja. Kastratio kuitenkin sekoittaa ei vain leikatuiden, vaan koko pahnueen, elämän, myös emakkoporsaiden. Porsaiden kastraatiosta pitäisikin päästä kokonaan eroon. Tuottajille toimenpide on ikävä tehdä, mutta teurastamot eivät tällä hetkellä ota leikkaamattomia karjuja. Saksasta on hyviä kokemuksia siitä, että jotkut yrityksen haluavat kastroimattomien karjujen lihaa, mutta toimintatapa ei vielä ole valtavirtaa. Immunokastratio voisi olla välivaihe kokonaan kastraatiosta luopumiseen. Tuottajajärjestö piti lakiluonnoksen kivunlievityspykälää hyvänä.

Puheenjohtaja kertoi, että Espanjassa ja Hollannissa kastroidaan enää hyvin vähän karjuporsaita, mutta Suomessa ja Tanskassa kastroidaan lähes kaikki. Kysyttiin pitäisikö teurastamojen olla aktiivisia etsimään keinoja kastraatiosta kokonaan luopumiseksi. Karjujen teurastus nuorempina ratkaisisi karjunhajun aiheuttaman ongelman, mutta eläinten teuraspainot jäisivät tuolloin pienemmäksi, jolloin menetettäisiin tuotossa. Teuraspainojen laskeminen ei ole taloudellista, viime vuosina teuraspainot ovat päinvastoin kasvaneet. Ruotsissa kastroitavat karjuporsaat puudutetaan, sillä tuottajien mielestä kastrointi on helpompaa ja mukavampaa tehdä, kun porsaat ovat hiljaa. Kotimaisessa tutkimushankkeessa laskettiin, että immunokastratio on 10 miljoonaa euroa edullisempää kuin perinteinen kastratio. Immunokastratiossa nähdään jonkun verran riskejä, jonka takia sitä ei ole otettu käyttöön. Tuotantotulosten näkökulmasta immunokastratio olisi kannattavaa. SEY toivoi, että lainsäädännön keinot otettaisiin karjuporsaiden perinteisestä kastraatiosta luopumiseksi käyttöön, koska olemassa olevista keinoista ja muiden maiden käytännöistä huolimatta Suomen teollisuus ei ole vienyt kastraatiosta luopumista eteenpäin. Puheenjohtaja kertoi, että Hollannissa on käytössä lihan haistaja karjunhajun tunnistamiseksi lihasta. Lihaan upotetaan kuuma puikko ja haistellaan. Aikuisen naudan sarvien poistoa ei pidetä nykyään hyvänä toimintatapana. Vasikoiden nupoutus ohjeistetaan yleisesti tekemään rauhoitettuna ja paikallisuudutettuna sekä huolehtimaan nupoutuksen jälkikivun hoidosta.

Veden saanti

Lakiluonnokseen ei kirjattu eläinten vapaata vedensaantia, vaan tarkennukset vedensaantiin tehtäisiin eläinlajikohtaisissa asetuksissa. Lakiluonnoksen puolesta lausuneet kommentoivat, että hyvinvointivaatimuksia lainsäädäntöön ei pidä tehdä eläinsuojeluvalvonnan tarpeista, ja, että asiantunteva eläinten hyvinvoinnin valvoja pystyy arvioimaan, onko eläin saanut riittävästi vettä. Jatkuvan vedensaannin aukoton vaatimus vaikeuttaisi eläinten hyvinvointia parantavia toimia, kuten vasikoiden ulko- ja iglukasvatusta, poikivien eläinten erottelua omiin karsinoihin, ylämaankarjan pitoa ja eläinten talvitarhausta. Näin kommentoivat siis kannattivat lakiluonnoksen muotoilua. Toisissa lausunnoissa haluttiin lakiin kirjattu jatkuvan vedensaannin turvaaminen eläimille. Perusteita olivat esimerkiksi hankaluus käytännön eläinsuojelutarkastuksissa todentaa eläinten riittävää vedensaantia. Riittävän vedensaannin toteaminen saattaa edellyttää useita valvontakäyntejä samaan kohteeseen. Todettiin, että valvontaviranomainen kyllä tunnistaa ne tilanteet, joissa vesiastia on tilapäisesti tyhjä,

esimerkiksi kaatunut tms. Lisäksi huomautettiin, että pitkittynyt janon tunne ei ole pelkästään fysiologinen vaan myös psyykinen hyvinvointia alentava tila. Parhaillaan saatetaan suunnitella ja rakentaa eläinsuojia ilman jatkuvan vedensaannin järjestämistä, koska vaatimusta lainsäädännössä ei ole. Mietittiin, voiko esimerkiksi poroilla puhtaan lumen syöminen tyydyttää vedentarpeen. Eläimen veden tarpeeseen vaikuttaa esimerkiksi ruokinta, lämpötila ja fyysinen rasitus. Lajikohtaiset vaatimukset vedentarpeessa tulisi huomioida.

Tuottajajärjestö tuki lakiluonnoksen ehdotusta siitä, että vapaata vedensaantia ei kirjata lakiin, vaan asiasta säädetään eläinlajikohtaisissa säädöksissä. Helsingin yliopiston ELTDK esitti kritiikkiä lakiluonnoksen kirjaukseen ja toivoi vapaata vedensaantia pääsääntöisesti kaikille eläimille hyvinvointilakiin kirjattavaksi.

Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Lakiluonnoksen mukaan eläinten hyvinvoinnin valvontaviranomaisia olisivat maa- ja metsätalousministeriö ja Elintarviketurvallisuusvirasto (Ruokavirasto) ja paikallisesti maakunta, poliisi ja rajaeläinlääkäri. Onko maakunnan nimeäminen paikalliseksi viranomaiseksi riittävää vai pitäisikö lakiin kirjata paikallisviranomaiseksi eläinlääkäri, herätti paljon kommentteja. Maakunnan nimeämistä paikallisviranomaiseksi kannattavat perustelivat, että näin voidaan ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja kustannustehokkuus hyödyntäen eri ammattikuntia. Eläinlääkäreillä nähtiin joka tapauksessa olevan suuri rooli valvonnassa. Eläinten hyvinvoinnin valvonnan yhdistäminen tukivalvontaan vähentäisi tiloille tehtävien valvontakäyntien määrää. Parempi mahdollisuus tehdä valvontaa pareittain oli myös peruste tukea maakuntaa paikalliseksi valvontaviranomaiseksi. Lausunnoissa todettiin, että jo nyt muutkin kuin eläinlääkärit tekevät eläinvalvontoja. Esimerkiksi luomutarkastajat ja ELY-keskusten tarkastajat tekevät eläinvalvontoja. Lausunnoissa, joissa kannatettiin eläinlääkäriin pätevyyden olevan ainoa mahdollinen eläinten hyvinvointivalvonnan tekemiseen perusteltiin, että eläinlääkäriin koulutus on ainoa koulutus, jolla voi pätevytyä eläimen hyvinvoinnin tilan kokonaisvaltaiseen arvioimiseen (hoidon, olosuhteiden, ravitsemuksen ja terveyden arvioiminen). Lisäksi painotettiin, että viranomaisella pitää olla toimivalta jo tarkastuskäynnillä, ja, että oikeudenkäynnissä tuomarit luottavat eläinlääkäriin sanaan. Mietittiin, voisiko valvontaa tehdä eläinlääkäriin koulutuksen ohella myös esimerkiksi maatalous-metsätieteiden maisterin tai filosofian maisterin biologiasta ja eläintieteestä koulutuksella. Lausunnoissa pohdittiin myös, miten eläinten hyvinvoinnin valvonnan tehtävät delegoidaan viranhaltijoille niin, että valvonnan käytännöt eivät vaihtelisi maan eri osassa.

Keskustelussa tuottajajärjestö toi esiin kantansa, jonka mukaan valvojan pätevyysvaatimuksen tulee olla Suomessa laillistettu eläinlääkäri. Eviran kanta oli, että eläinten hyvinvoinnin valvontajärjestelmään tarvitaan tulevaisuudessa joustavuutta. Nykyinen valvontaeläinlääkärijärjestelmä tulee Eviran mukaan säilyttää. Maakunnilla tulee kuitenkin olemaan resurssipula ja isot säästötavoitteet, joten valvontaa pitäisi voida tehdä muidenkin kuin eläinlääkärien koulutuksella. Esimerkiksi, jos tilalle menee ELY keskuksen valvoja, joka osaa tehdä muun valvonnan ohessa myös eläinten hyvinvoinnin valvonnan, niin se voitaisiin tehdä samalla käynnillä. Evira kannatti kuitenkin valvojille pätevyysvaatimuksia. Poliisilla on nykyin toimivalta eläinsuojeluasioissa ja käytännössä poliisi ottaa osaavan viranomaisen mukaan paikalle. Maakunnan pitäisi Eviran mukaan olla myös rajalla toimivaltainen viranomaisen eläinlääkäriin ohessa. Valvonnan tehokkuudesta toivottiin jatkettavan keskustelua neuvottelukunnan tulevissa kokouksissa.

6. Muut asiat

Seuraavat kokoukset pidetään:

Maanantaina 9.4.2018 klo 12:15–14:15

Keskiviikkona 6.6.2018 klo 12:15–14:15

9.4.2018 kokouksessa jatketaan eläinten hyvinvointilain luonnoksen ja siihen saatujen palautteiden läpikäyntiä ja keskustelua.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14:17.

Liitteet

- Kokouksen esityslista

Helsingissä 9.4.2018

Pöytäkirjan vakuudeksi

Olli Peltoniemi
puheenjohtaja

Satu Raussi
sihteeri

Liite

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta 3 Kokous 1/2018

Esityslista

Aika 12.3.2018, klo 12:15–14:15
Paikka Helsinki, Kirkkokatu 12, kokoushuone Aleksanteri
Jakelu Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen järjestäytyminen
3. Edellisen kokouksen pöytäkirja
4. Ajankohtaista maa- ja metsätalousministeriöstä
5. Keskustelu luonnoksesta laiksi eläinten hyvinvoinnista – alustajana Tiina Pullola maa- ja metsätalousministeriöstä
6. Muut asiat
 - Seuraava kokous ja asialista
7. Kokouksen päättäminen

Liitteet

- Edellisen kokouksen 12.12.2017 pöytäkirjaluonnos
- Neuvottelukunnan kannanotto suurikokoisten sinikettujen hyvinvoinnista

Linkkejä

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta maa- ja metsätalousministeriön nettisivuilla
<http://mmm.fi/tuotantoelainten-hyvinvoinnin-neuvottelukunta>

Valtioneuvoston asetus tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnasta (330/2009)
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20090330>

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi eläinten hyvinvoinnista ja lausunnot lausuntopalvelu.fi sivustolla
<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=9b7fdc1b-d481-4d04-a398-d2d572dcaf42>

Matkalaskupohja <http://mmm.fi/yhteystiedot>

Blogijutut kokouksista Eläinten hyvinvointikeskuksen www.elaintieto.fi sivustolla

Tervetuloa kokoukseen!